

inducere, quia per se et directe hæc cura ad eos non pertinet; et ideo de hac obligatione judicandum erit juxta principia et regulas, quas disput. seq. trademus.

3. *Suscipiens sacramentum debet esse ita dispositus, ut sit capax effectus principalis.* — Dico secundo: recipiens sacramentum tenetur ita dispositus ad illud accedere, ut sit capax principalis effectus ejus, qui est gratia sanctificans; cui effectui obicem ponere semper est peccatum mortale, nisi propter ignorantiam invincibilem aliquis excusetur. Conclusio est certa ex communi Theologorum doctrina, et universali Ecclesie consensu. Quod enim ait Paulus de Eucharistia, 1 ad Cor. 11: *Qui indigne manducat et bibit, non dijudicans corpus Domini*, ad omnia sacramenta applicari potest. Nam qui indigne illa sumit, non dijudicat inter ea et elementa vacua et egena. Atque hinc sumitur ratio conclusionis. Prima, quia cum hæc sacramenta sint instituta ut sint efficacia gratiæ signa, qui illa recipit ponendo obicem huic effectui, quantum in se est, inanem et falsam reddit eorum significationem; et ideo grave sacrilegium committit. Secunda, quia sancta debent sancte tractari, et ideo si in dante hæc sacramenta gratia postulatur, multo magis in recipiente, quia propinquius et (ut ita dicam) intimius concurrat ad sacramentum, cum ipsi quodammodo adhæreat, et in ipso recipiatur.

4. *Gratia non est in omnibus sacramentis dispositio necessaria.* — Sed observanda sunt nonnulla circa hanc doctrinam. Primum enim non dixi teneri, qui sacramentum recipit, ad accedendum in gratia, sed ad accedendum ita dispositum, ut effectum gratiæ possit recipere; quoniam dispositio gratiæ non est in omnibus sacramentis ex præcepto necessaria; nam illa, quæ instituta sunt ad dandam primam gratiam, quæ dicuntur sacramenta mortuorum, scilicet, baptismus, et poenitentia, non prærequirunt gratiam, ut dispositionem, quia non debent necessario præsupponere effectum, ad quem ordinantur. Solum ergo requirunt talem animi dispositionem, seu dolorem de peccatis, qui ad obicem gratiæ tollendum sufficit, et tunc non dicitur proprie aliquis recipere sacramentum in peccato mortali, quia licet toto antecedenti tempore sit in eo statu, tamen in instanti, in quo sacramentum consummatur, ac perfecte recipitur, ipse recipiens justificatur, et significatio sacramenti vera efficitur. In aliis vero sacramentis

vivorum, quia per se ordinantur ad gratiam augendam, roborandam, ac juvandam, ideo prærequirunt gratiam, et illa dispositio est ex præcepto necessaria, ut non ponatur obex effectibus talium sacramentorum. Quæ doctrina sumitur ex D. Thom. infra, quæst. 79, art. 3, ad 2, et quæst. 80, art. 4, ad 2, et in singulis fere sacramentis ex professo declaratur. Secundo locutus sum de effectu gratiæ sanctificantis. Quia licet sacramenta habeant alios effectus, illis obicem ponere, licet interdum possit esse aliqua culpa, tamen per se loquendo ac secluso contemptu, non est peccatum mortale; ut, v. gr., baptismus præter effectum gratiæ habet alium remittendi totam poenam; cui ponet aliquis obicem, si accedat cum complacentia aliquorum peccatorum venialium, in quo tamen non peccabit mortaliter. Similiter actualis devotio est effectus Eucharistiæ, cui ponet quis obicem, si ad communicandum imparatus et distractus accedat; non tamen peccabit mortaliter, dummodo accedat sine conscientia alicujus peccati mortalis; et sic de aliis. Et ratio est, quia per hujusmodi obicem simpliciter non redditur falsa significatio sacramenti, cum sacramentum vere efficiat gratiam, quam significat; nec recipitur in subjecto indigno, cum sit per gratiam sanctificatum. Igitur si aliqua intercedit irreverentia, levis est culpa. Omitto effectum characteris; quia huic non potest recipiens obicem ponere, si velit sacramentum verum accipere, et ideo obligatio non ponendi obicem huic effectui non est distincta ab obligatione habendi debitam intentionem suscipiendi sacramentum; de qua præcedenti sect. dictum est. Atque eadem ratio est de quibusdam aliis effectibus, qui vel non pendent ex speciali dispositione recipientis præter statum gratiæ, vel non statim dantur, sed temporibus opportunis, ut sunt, v. gr., sanitas corporis in extrema unctione, actuale auxilium in confirmatione, matrimonio, aut Ordine, et similes, ad quos vix cognoscitur quæ sit dispositio necessaria ex parte recipientis, aut quando, vel quomodo illis ponatur obex.

DISPUTATIO XVIII.

DE OBLIGATIONE NON COOPERANDI INDIGNE DANTI, VEL RECIPIENDI SACRAMENTUM.

Hactenus diximus de absoluta obligatione dantis et recipientis sacramentum; nunc superest dicendum de respectiva, quæ oriri

potest in ministro ex prava dispositione petentis sacramentum, vel e converso, in eo qui suscepturus est sacramentum, ex prava dispositione illius, qui est daturus. Quæ obligatio ad eam reducitur, qua unusquisque tenetur non communicare alienis peccatis, seu fieri illorum particeps. Et ideo disputationem hanc sub dicto titulo proposui, sub quo possunt aliæ personæ comprehendere præter dantem et recipientem sacramentum. Nam possunt alii inducere vel cooperari ad indigne dandum, vel recipiendum sacramentum. Nihilominus tamen nihil est, quod circa alias personas immoremur, quia vel rarissime peccare possent in hac cooperatione, vel si aliquando peccant, est quatenus aliquo modo inducunt ad malum, quorum culpa vel obligatio ex regulis generalibus de charitate et scandalo mensuranda est, et quæ dicemus de recipiente sacramentum, poterunt fere ad alias personas applicari, servata proportionem, ut in sequentibus explicabimus. Dicemus ergo prius de suscipiente, quoniam materia frequentior est et universalior; postea vero de ministrante.

SECTIO I.

Utrum teneantur omnes non suscipere sacramenta ab iniquis ministris, et quomodo in hoc peccare possint.

4. Suppono primo, neminem posse sacramentum petere ab eo, qui non potest rite et valide dare. Probatur aperte, quia si quis petit sacramentum ab eo, qui omnino non potest illud conficere, ut si quis absolvi petat a sacerdote, qui jurisdictionem non habet, duplici ratione peccat. Primo, quia inducit ad actum sacrilegii. Secundo, quia ipsa susceptio ficti sacramenti in se est mala, et contra rectam rationem, ut supra ostensum est. Et ideo velle seu procurare illam per se est peccatum, præter inductionem, seu cooperationem ad peccatum alterius. Quapropter non solum committitur hoc peccatum, quando sacramentum petitur ab eo, qui non potest dare; sed etiam, si petatur ab eo, qui potestatem habet, male tamen illa usus est, ita ut sacramentum non conficiat, ut si quis ab Episcopo hæretico peteret ordinari, sciens illum non solere servare substantialem ritum illius sacramenti. Ratio est eadem, quia tunc tam actio, quam receptio est sacrilega, et prorsus inutilis, perniciosamque fictionem

continens. Secundo suppono: si is, a quo petitur sacramentum, potestatem habeat conficiendi illud quoad substantiam, et rite sit illa usus, ita ut sacramentum factum teneat, non tamen possit licite illa uti, vel simpliciter, quia, v. gr., prohibitus est, aut suspensus, vel aliquid hujusmodi, vel respectu petentis, quia videlicet non habet jus dandi, quia neque est pastor illius, nec facultatem habet a proprio pastore, neque ob necessitatem aut aliam similem causam censetur illi concessum tale jus; in hujusmodi casibus semper est illicitum, sacramentum petere a tali ministro, quia cum ab aliquo petitur quod sine peccato præstare non potest, consequenter petitur peccatum ipsum, quod est intrinsece malum; et præterea, quando ab eo petitur, qui non habet jus dandi, præter malitiam inducendi alium ad malum, fit etiam contra obligationem, qua fideles tenentur non petere aut accipere sacramenta ab aliis, quam a suis pastoribus, vel qui ab eis habent dandi facultatem. Nam sicut pastores tenentur non usurpare jus alienum, ita et oves non debent nisi a suis pastoribus sacramenta petere; utrumque enim ad bonum Ecclesie regimen necessarium est, et ita utrumque habet in ipso jure divino et naturali fundamentum, et in his conveniunt auctores statim citandi. Dices: accidere potest, ut is, qui non habet potestatem licite administrandi sacramentum, sit paratus et expositus ad dandum; et fingamus esse in actuali dispensatione ejus, ut, v. gr., in altari Eucharistiam dispensando; licebitne tunc ab illo suscipere sacramentum? videtur enim in eo casu, neque esse inductionem ad malum, quia ille est expositus, neque inde augeri peccatum dantis, moraliter loquendo, neque etiam videtur illa esse cooperatio ad actionem malam, sed ad receptionem bonam ex actione mala. Nihilominus dicendum est etiam in eo casu hoc non licere, quia hoc ipso, quod minister non habet jus dandi, vel habet illud suspensum, est directe prohibitum fidelibus, ne ab eo accipiant sacramenta; et ideo non licet eis accedere, quantumvis alter expositus sit. Ac deinde non omnino deest ibi cooperatio ad malum, nam licet sit minor, quam si alio modo fiat, non est tamen omnino nulla. Imo etiam est quædam virtualis petitio sacramenti. Nam qui accedit ad recipiendum, petit illud; petere autem ab eo, qui non potest dare licite, intrinsece malum est; non est ergo illa pura passio licita ex illicita actione resultans, sed est quædam